

Falklandin sota ja journalismin karikot

"It is quite easy to see how the war has come about; Mrs Thatcher imagined she was Churchill defying Hitler, and the Navy advised a quick war before the winter set in; the Navy chiefs also wanted maximum use made of the Navy for maximum publicity to reverse the Navy cuts: which has happened."

(Luutnantti David Tinker kirjeessä 22. toukokuuta 1982 HMS Glamorganilla Falklandin vesillä)

"What is it but treason to talk on tv... questioning whether the government's version of the sea battles was to be believed."

(Toimittaja Roland Spar, Sun-lehti)

Sun-lehden toimittaja Roland Spar ja luutnantti David Tinker puhuvat samasta Falklandin sodasta. Mieli-piteet olivat ääripäitä Iso-Britannian Falkland-asenteissa, mutta niin olivat kirjoittajien kokemukset-

kin: Spar kävi omaa Falkland-sotaansa Robert Murdochin Sun-lehden toimituksen turvallisessa ympäristössä (ks. Harris 1983). Tinker kirjoitti kirjeensä (ks. Tinker 1982) sotilaana, jonka oma henki oli vaarassa.

Sun-lehti viljeli kirjoituksissaan verenhimoista tyyliä eikä arkaillut käyttää "Maanpetos"-sanaa kuvatesaan BBC:n ja The Guardianin toimituspolitiikkaa.

Luutnantti David Tinker ei tullut koskaan tietämään millaisia sanoja toimittaja Spar olisi käyttänyt hänestä. Tinker kuoli taistelussa Falklandin vesillä 12. kesäkuuta 1982.

Falklandin sodan Iso-Britanniassa aiheuttama isänmaallinen ja sotaisa innostus välittyi Suomeen saakka. Valistuneen ja sivistyneen maan maineessa olevan Iso-Britannian tempautuminen sotahurmokseen 1980-luvulla pienen kivisen saari-ryhmän vuoksi ei sopinut ennakkokäsityksiin.

Mutta kuinka paljon julkisuudessa näkynyt sotainnostus oli julkisen sanan sotainnostusta ja missä määrin suuri yleisö sai tietoja kriisin todellisesta kulusta ja muista kuin sotilaallisista vaihtoehdoista sen

laukaisemiseksi?

Falklandin sodan monimutkaista ja sekavaa tiedotusprosessia on analysoinut Glasgowin yliopiston mediaryhmä, jonka tutkimus *War and Peace News* (Glasgow University Media Group 1985) kuvaa, miten tiedot Falklandilta suodattui-
vat ensin sotilaiden ja puolustusministeriön virkamiesten sensuurin ja sitten toimittajien itsesensuurin lävitse.

Vietnamin perintö

Kun brittien laivasto purjehti kohti Etelä-Atlantia, hallituksen ja puolustusministeriön hyvässä muistissa oli Vietnamin sota, jota on kuvattu ensimmäiseksi televisio-sodaksi. Amerikkalaiset kenraalit katsoivat, että pääsyyllinen Yhdysvaltain tappioon oli televisio. Sota, joka ei näyttänyt johtavan mihinkään, tuotti jatkuvasti kaatuneita ja sotaa käytiin kaiken aikaa äänestävän yleisön silmien edessä.¹

Brittiläiset sotilaat ja puolustusministeriön tiedottajat ottivat Falklandin sodan tiedottamisessa hyvin tiukan linjan. Toimittajien ja virkamiesten välit kiristyivät äärimmilleen. Ministeriön tiedotteita ja informaatiotilaisuuksia toimittajat kuvasivat "ajan haaskaukseksi" (*Daily Star*), "pinnallisiksi" (*Flight Mag.*); tiedotukset sisälsivät "vain vähän todellista informaatiota" (*Standard*), näyttivät "enemmän tukkivan tiedotusvälineet tai johtavan harhaan pikemmin kuin tiedottavan" (*Scotsman*), eivät olleet "tydyttäviä... tiedottaja aiheutti usein enemmän kysymyksiä kuin antoi vastauksia" (*Reuter*). (*Daily Telegraph* 26.8.1982.)

Lehtimiehet syyttivät melkein yksimielisesti puolustusministeriötä sensuroinnista, vääristä tiedoista ja juttujen viivyttämisestä (David

Morris, *Daily Mail* 26.8.1982). Myös BBC:n Falkland-reportteri kertoi sensuroinnista ja ITV:n toimittaja väitti, että tieto kulki kun kerrottavana oli laivaston kannalta myönteisiä uutisia - ikävien uutisten välittämislle ilmeni esteitä: HMS Hermesin kapteeni sanoi toimittajille, että laivalta ei voitu lähettää materiaalia Lontooseen satelliittijärjestelmien avulla, koska tällainen viestiliikenne paljastaisi laivan sijainnin. Kuitenkin sama kapteeni antoi kaksi kertaa luvan tekniikan käyttämiseen, mutta nyt kapteeni halusikin nopeasti tiedon Lontooseen. Argentiinalainen alus *General Belgrano* oli upotettu. (*The Guardian* 28.7.1982.)

Toimittajien, kustantajien, BBC:n ja ITV:n kritiikki puolustusministeriön tiedotuspolitiikkaa kohtaan johti parlamentaarisen komitean perustamiseen. Alahuoneen komitea kuunteli toimittajia, mutta antoi ministeriölle vapauttavan lausunnon. Komitean mielestä "on olemassa puhtaita sotilaallisia syitä pidättäytyä kertomasta koko totuutta yleisölle ja käyttää tiedotusvälineitä väärän informaation välittämiseen..." (Esim. *Financial Times* 17.12.1982.)

Falklandin sota ei ollut ensimmäinen sota, jossa sotilaille ja hallitukselle jäi vapaat kädet määrittellä, milloin "puhtaat sotilaalliset syyt" oikeuttavat toimittajien ja yleisön jättämisen tietämättömiksi sodan todellisesta kulusta ja/tai oikeuttavat väärin tietojen välittämisen.

Toimittajien työn rajoittamisen perusteluna käytettiin yleensä turvallisuustekijöitä. Glasgow-ryhmä osoittaa tutkimuksessaan kuitenkin esimerkein, kuinka turvallisuusargumentti oli usein huonosti perusteltavissa.

Sotilaiden halu kertoa hyviä

vaan ei huonoja uutisia näkyi esim. tavassa, jolla brittien laivaston tappioihin suhtauduttiin. Jos brittiläinen alus oli saanut osuman, puolustusministeriön viranomaiset pidättivät tietojen julkaisemista turvallisuustekijöihin vedoten. Kun **Antelope**-alus oli tulella, puolustusministeriö halusi välittää tiedon, että "yksi aluksistamme on kärsinyt jonkin verran vahinkoja". Toimittajat väittivät, että argentiinalaiset olivat hyvin perillä, mikä laivan todellinen (ja vakava) kohtalo todella oli. (GUMG 1985, 21.)

Turvallisuussyiden sijalle toimittajat tarjoavatkin toisenlaista selitystä: uutista Antilopen tappiosta oli viivytetty poliittisista syistä, kotirintaman tarpeisiin. (Sama.)

Sekä sotilaslähteiden verkkaisuus että toimittajien itsesääntely näkyi tavassa, jolla argentiinalaisaluksen General Belgranon uppoamisesta uutisoitiin. Kriisin alkuvaiheessa julkisessa sanassa vaalittiin käsitystä, että kriisi voitaisiin ratkaista ilman ihmishenkien menetyksiä.

Kun tieto Belgranon uppoamisesta saatiin, brittiläisissä tiedotusvälineissä kieltäydyttiin uskomasta siihen mahdollisuuteen, että sadat argentiinalaiset sotilaat olivat todennäköisesti saaneet surmansa. Argentiinalaisalus oli jo upotettu ja silti ITN toimittaja kysyi televisiohaastattelussa vanhalta amiraalilta, voidaanko Falklandin kriisi ratkaista ilman ihmishenkien menetyksiä. Amiraali vastasi, että tällainen oli mahdollista. Kuitenkin yhdysvaltalaiset lehdet kertoivat jo todennäköisyydestä, että 500 argentiinalaista oli kuollut Belgranon upotessa. (Emt., 31-33.)

Suuri yleisö ja sota

Periaatteellisella tasolla kriisien ja sotien uutisoinnissa on kysymys

siitä, onko kansalaisilla oikeus tietää sodan/kriisin todellisesta kulusta vaiko ei.

Eurooppalaisen demokratian tiedotuseettiset ongelmat eivät olleet Argentiinan ongelma, sillä Falklandin sodasta kerrottiin vain hyviä uutisia. Televisiossa sota käytiin studiossa ja kuvamateriaalina käytettiin armeijan koulutusfilmejä. Paikanpäällä kuvattua materiaalia ei nähty ja argentiinalaisille välitettiin innostavia uutisia omien menestyksestä. Tuloksena tästä voitiin maailmalle välittää kuvaa yksimielisestä ja sotaa tukevasta yleisestä mielipiteestä. (Fox 1984, 45 ja 49-50.)

Mutta myös Iso-Britanniassa uskottiin, että suuri yleisö seisoj yksimielisesti Thatcherin politiikan takana. Glasgow-ryhmä väittää kuitenkin tutkimuksessaan, että näin ei ollut, vaan mielipidetutkimuksia tulkittiin liian yksioikoisesti Thatcherin Falkland-politiikkaa tukeviksi.

Sunday Timesin mielipidetiedustelussa 60 prosenttia haastatelluista sanoi, etteivät Falklandin saaret olleet ainoankaan ihmishengen arvoiset. Silti sama mielipidetiedustelu antoi tuloksen, että 70 prosenttia haastatelluista oli tyytyväinen hallituksen toimiin ja vain 23 prosenttia ilmaisi tyytymättömyytensä. (GUMG 1985, 137.)

Selkeiden johtopäätösten tekemisen vaikeus näkyy myös toisessa tiedustelussa. Siinä kysyttiin kannattaako haastateltava YK:n hallintaa Falklandilla sinä aikana, jolloin Iso-Britannia ja Argentiina neuvottelisivat saarten tulevaisuudesta. YK:n hallintaa tuki 76 prosenttia, 19 prosenttia vastusti.

Glasgow-ryhmä toteaa, että yhtä vähän kuin tätä tulosta voi tulkita yksin Thatcherin politiikan vastaiseksi, yhtä vähän edellinen

tiedustelu, vain ja ainoastaan, kertoo kiistattomasta hallituksen politiikan suosiosta. (Emt., 141.)

Tiedotusvälineissä yksimielisyyden myyttiä kuitenkin vaalittiin. ITV sanoi Alahuoneen komitealle, että puolustusministeriö oli estänyt yhtiötä osoittamasta kuinka yksimielisiä britit olivat. BBC ja ITV vaikenivat mielipidetiedustelujen tulkinna vaikkeudesta. Yksimielisyyttä haluttiin osoittaa myös ohjelmalla Glasgow telakan työntekijöistä. BBC oli kertonut, kuinka telakkatyöläiset olivat yksimielisesti hyväksyneet lisää ylitöitä nopeutukseen sota-alusten rakentamista. Glasgow-ryhmän Greg Philo väittää, että sekä BBC että ITV vaikenivat siitä, että 40 prosenttia työläisistä oli äänestänyt ylitöitä vastaan (Philo 1985).

Hallituksen Falkland-politiikan suosiota voi katsoa myös toisesta näkökulmasta. Argentiinalaiset olivat kiistattomasti hyökkääjiä, joten yleisen mielipiteen Argentiinan-vastaisuus on ymmärrettävää. Julkisessa sanassa Argentiina säilyi kuitenkin näytelmän konnana koko kriisin ajan.

Tiedotusvälineissä pääpaino pantiin sotilaallisille toimille ja diplomatian mahdollisuuksia vähäteltiin. Kun Perun rauhanaloite ajautui karille, briteille kerrottiin, kuinka syyllinen tähänkin oli yksin Argentiina. Amerikkalaiset tiedotusvälineet kuitenkin syyttivät myös Isoa-Britanniaa rauhanhankkeen epäonnistumisesta. Glasgow-ryhmä osoittaa myös, kuinka brittiläiset toimittajat raportoivat yksipuolisesti ja kyynisesti YK-diplomatian yrityksistä kriisin laukaisemiseksi. (GUMG 1985, 162-171.)

Eli: kun suuri yleisö näki diplomaattisten ja rauhanomaisten ratkaisuyritysten kaatuvan Argentiinan vastustukseen, ei ole vaikea ym-

märtää, miksi sotilaalliset toimet ja hallituksen politiikka saivat jatkuvaa kannatusta brittien keskuudessa.

Yritykset käsitellä Falklandin kriisiä uusista ja kriittisistä näkökulmista joutuivat vaikeuksiin. BBC:n *Panorama* antoi mahdollisuuden sodan vastustajille perustella kantaansa. Ohjelman jälkeen BBC:n johto joutui konservatiivien parlamenttiryhmän kuulusteluun. BBC:ia syytettiin siitä, että se antoi liikaa aikaa argentiinalaisille filmeille ja sodan vastustajille. Monien tunteita loukkasi myös se, että BBC kieltäytyi puhumasta "meidän joukoista" ja käytti ilmaisua "brittien joukot".

BBC:n arvosteluun yhtyi iltapäivälehti *Daily Mail* kirjoitti, että britit ovat Thatcherin takana muutamaa ääriivasemmista laista lukuunottamatta. Sama lehti syytti BBC:n *Panoraamaa* defaitismista, toisinajattelusta ja kansallisten etujen loukkaamisesta. (*Daily Mail* 12.5.1982.) Pääministeri Thatcher puolestaan kehotti kansalaisia kirjoittamaan ja soittamaan BBC:hin.

Painostus BBC:ta kohtaan ei tuottanut anteeksipyyntöä, mutta ilmapiirin kiristyminen vaikeutti entisestään vaihtoehtoisten näkökulmien esittämistä. Tv-ruutu oli koko kriisin ajan pääsääntöisesti hallituksen ja sotilaiden käytössä. (GUMG 1985, 129.)

Ilmapiirin kiristymisen uhrina päättyi myös *The Friday Alternative* (Channel 4), ohjelma, jonka kriittinen sävy oli aikaisemmin saanut kanavan johtajan kiitokset. Kun ohjelma käytti Glasgow-ryhmän materiaalia yhdessä ohjelmassaan, sarja peruutettiin. (Emt., 7.)

Hallitus oli erityisen huolissaan siitä, mitä kaatuneiden omaisten haastattelut aiheuttivat kansakunnan

moraalille. Painostus BBC:tä kohtaan johti sittemmin surevien omaisten haastattelujen kieltämiseen (emt., 15). Näin kuva siististä ja nopeasta sotilaallisesta operatiosta säilyi julkisuudessa.

Toimittajat sodassa

Vaikka toimittajat ja puolustusministeriö olivatkin avoimesti vihamielisissä suhteissa, toimittajat eivät olleet mikään yhtenäinen ja asenteiltaan homogeeninen ryhmä. Useat toimittajat samaistuiivat sotilaisiin ja näiden logiikkaan. *London Standardin* toimittaja ratkaisi ristiriitaisen asemansa tunnistamalla: "... olen aina tuntenut suunnatonta kiintymystä armeijaamme kohtaan. Tunsin, että tehtäväni oli yksinkertaisesti samaistua täysin armeijan etujen ja tunteiden kanssa" (Harris 1983, 135).

Niin ymmärrettävää kuin tällainen samaistuva asenne emotionaalisesti onkin, se johtaa journalismin ongelmiin. Glasgow-ryhmän mukaan se vei raportoinnin sodan tekniseen kuvaamiseen ja poliittisten analyysien vähäisyyteen. Kun HMS *Sheffield* oli upotettu, televisiossa arvioitiin perinpohjaisesti alusten puolustusjärjestelmiä. ITN:n toimittaja spekuloi esimerkiksi, kuinka *Sea Wolf* ohjusten torjuja olisi voinut pelastaa aluksen. (GUMG 1985, 65.)

Iltapäivälehdissä ilmasto oli ehkä vähemmän tekninen, mutta sitäkin isänmaallisempi. *Sun*-lehti iloitsi Belgranon upottamisesta vilpittömästi ("*Gotcha*", luki lehden etusivulla). Lehden toimittajan mukaan "... olimme vain vilpittömän innostuneita ja hyväntuulisia. Vasta kun kuulimme kuinka moni mies oli kuollut, aloimme ajatella uudelleen". (Harris 1983, 13.)

Osa toimittajista oli tempautu-

nut isänmaalliseen hurmukseen. Kun tieto oman aluksen, *Sheffieldin*, tuhoutumisesta tuli, se aiheutti kansallisen järkytyksen. Tieto ei sopinut siistin sodan kuvaan. Ja tapa, jolla toimittajat olisivat halunneet käsitellä *Sheffieldin* tuhoutumista, kuvaa kuinka lähellä asenteiltaan toimittajat ja puolustusministeriön virkamiehet olivat toisiaan. Molemmat halusivat säädellä sotauutisen vaikutusta.

BBC:n henkilökunta oli huolissaan puolustusministeriön virkamiehen tv-tyylistä. Ministeriön tiedottajan tapa kertoa *Sheffieldin* tuhoutumisesta oli BBC:n toimittajan mielestä "isku kansakunnan vatsaan". Toimittaja valittaa, että BBC:llä ei ollut mahdollisuutta "valmentaa yleisöä siihen, mitä oli tulossa". (Emt., 67.) Periaatteellinen kysymys kuuluu tietenkin, eikö tieto sodan karusta luonteesta saakin olla isku kansakunnan vatsaan, sillä sodassa ollaan kansakunnan rahoilla ja kansakunnan jäsenet ovat niitä, jotka kuolevat?

Perehtyminen toimittajien kritiikkiin puolustusministeriötä kohtaan paljastaa, että toimittajia ei aina loukannut niinkään sananvapauden rajoittaminen kuin omien karrierististen etujen vahingoittuminen. Toimittajat järkyttyivät viranomaisten jäykkyydestä osittain koska olivat tottuneet hallituksen luottamuksellisiin tiedotustilaisuuksiin rauhan aikana. Christopher Wainin mukaan "ei käyttöön tarkoitettua taustainformaation antaminen on toiminut Whitehallissa vuosia ja se on toiminut hyvin" (Listener 6.4.1982). Kun nämä kanavat eivät toimineetkaan *Falklandin* kriisin aikana, paljastui myös rauhanaikaisen normaalijournalismin käytännön yksipuolisuus.

Toimittajien reaktioissa ei näy kuitenkaan huolta **näkökulmien**

kapeutumisesta. Tällaiseen huoleen olisi voinut olla aihetta, jos journalistisena ihanteena pidetään monipuolisen kuvan antamista yhteiskunnan tapahtumista.

Perimmäisten kysymysten äärellä ollaankin BBC:n Richard Francisin mielipiteen yhteydessä. Francis, entinen BBC:n uutis- ja ajankohdaisohjelmien päällikkö sanoo: "BBC:n toimittajat tuntevat todella luonnolliseksi kysyä tärkeiltä henkilöiltä, vanhemmilta virkamiehiltä, ministereiltä ... sillä he ovat ihmisiä joiden päätöksistä paljolti riippuu se, miten asioita hoidetaan meidän demokratiassamme". (GUMG 1985, 2-3.)

Ongelma syntyy tietenkin siitä, että niin sodan kuin rauhankin aikana toimittajat Francisin kirjaimellisesti ottaessaan toimivat poliittisena megafonina sen sijaan että tarjoaisivat tärkeiden henkilöiden mielipiteiden ohella uusia näkökulmia elävän demokraattisen keskustelun raaka-aineeksi.

Falklandin sodan aikana lobbyjärjestelmä, harvojen ja valittujen toimittajien yksityinen informointi, jätti osan toimittajista hallituksen informoinnin ulkopuolelle. Ulkopuolelle jätetyt luonnollisesti närkästyivät.

Virallisten tahojen (joihin siis toimittajien pitäisi BBC:n päällikön mielestä nojautua) logiikasta antaa selkeän todistuksen Sir Frank Cooper, puolustusministeriön vanhempi virkamies, joka sanoi Alahuoneen komitean edessä, että "me emme kertoneet koko totuutta (Falklandin sodasta - I.S.) emmekä koko tarinaa. Ja kuten sinä (kuulustelija - I.S.) poliitikkona tiedät, ja kuten jokainen tietää, monissa tapauksissa jokainen politiikassa mukana oleva käsittelee uutisia sillä tavalla, että tiedot palvelevat hänen etujaan." (Listener 21.10.

1982, 7.)

Perinteinen liberalistinen sananvapauskäsitys lähtee siitä, että yleinen hyvä syntyy vallankäyttäjien ja tiedotusvälineiden luovasta ristiriidasta. Tätä ristiriitaa ei tietenkään synny silloin, kun toimittajat toimivat pelkinä vallankäyttäjien tiedotuskanavina. Glasgow-ryhmä väittää tutkimuksellaan, että vapaamielisellä ja kriittisellä journalistisella perinteellä ylpeilevillä brittiläisillä tiedotusvälineillä on vähän ylpeiltävää Falklandin sodan käsittelyssä.

Säädylisyys ja tv-kuvat

Jotta Falklandin sodan julkisen kuvan säätelyjärjestelmä näkyisi kokonaisena, on vielä katsottava, miten sodan ikävään puoleen, siihen että sodassa kuolee ihmisiä, suhtauduttiin.

Kritisoidessaan puolustusministeriön yhteistyöhaluttomuutta BBC:n Alan Protheroe katsoi Vietnamin osoittaneen, että yleisö odotti ja vaati informaatiota ja kuvia sodan kulusta (Listener 3.6.1982). Kuten todettu, puolustusministeriö oli eri mieltä, ja sodan alkuvaiheessa televisiossa näytetty kuvamateriaali oli hyvin niukkaa. Kun ministeriö sitten jousti jonkin verran myöhemmin, sen valvonta säilyi. Oli kuvia, joita voitiin ottaa, ja kuvia, joita ei voitu ottaa.

Kuolleitten hautaamisen kuvaaminen kiellettiin ITV:n ryhmältä, koska kuvaaminen "ei olisi säädylleistä" (The Guardian 28.7.1982). BBC:n ryhmää puolestaan kiellettiin kuvaamasta ruumissäkkien lastaamista laivaan ja myös uppoavien alusten kuvaamiseen suhtauduttiin kielteisesti.²

Hallituksen pelkona oli, että britit eivät kestäisi nähdä kuolevia ja kuolleita brittisotilaita tv-ruu-

dussa. Myös televisioyhtiöillä oli selkeä käsitys siitä, mitä katsojat halusivat. Kun sodan päätyttyä brittisotilaat saapuivat kotiin, tervehti ITN sotilaita 50 minuutin erikoislähetyksellä. BBC:n lähetys oli 80 minuutin mittainen.

Ohjelmat pitivät sisällään onnellisia ja liikuttavia jälleentapaamisia, lippuja ja kyyneleitä.

Kun kaatuneita sotilaita kuljetanut alus ankkuroitui satamaan, kilpailevat tv-yhtiöt eivät järjestäneet erikoislähetystä. ITN:n toimittaja kertoi Glasgow-ryhmälle: "Kun teimme QE2 (saapuvien sotilaiden alus) -ohjelman, oli se jättimäinen erikoislähetys. Kun Canberra tuli kotiin ruumiiden kanssa - mitä se oli - minuutin, 20 sekunnin välähdys". (Philo 1985.)

Sodista välitetyillä kuvilla on tapana säädellä ihmisten käsityksiä sodista. Eivät vain sotilaat ja puolustusministeriön viranomaiset vaan myös toimittajat omine säädyllyssykäsityksineen vaikuttivat siihen, millaisen mielikuvan britit saivat Falklandin sodasta ja yleensä nykyaikaisesta sodankäynnistä.

Mutta missä kulkevat perverssin tirkistelyn, realistisen raportoinnin ja kaunistelun rajat? Albert Hunt väittää brittiläisiä tv-kuvia tutkittuaan, että esimerkiksi BBC:n ohjelma Iskujoukko on samanlainen kuin brittiläinen sotaelokuva, jossa sota muuttuu viihteeksi (New Society 12.8.1982). Ratkaisut, joita toimittaja ja sotilaat tekevät kuvamateriaalin valikoinnissa, muuttavat sodan helposti kauniiksi ja dramaattiseksi kuvajakoiksi. BBC:n ohjelmassa Hunt näkee muitakin viihteelliseen sotaelokuvaan viittaavia tyylikeinoja. (1) tytöt heiluttavat satamassa sankareilleen, (2) upseerit näyttelevät päärooleja ja (3) ennen taistelua vitsaillaan ja kohotetaan tunnelmaa ("... me

kaikki menemme Malvinas saarille, me kaikki tapamme latinon tai kaksi ...").

Hunt näkee tv-ruudussa palavia laivoja, mutta kaikki on kuvattu niin kaukaa, että laivat näyttävät studiomalleilta. Kuolema on kääritty siistiin säädyllyisyyden kaapuun. Tv näyttää kyllä sotilaiden hautaamisen, mutta kuvat muuttuvat kuvajaksoiksi, joissa haudat ovat siisteissä riveissä kauniissa ja kirkaassa talviauringon paisteessa.

Samalla tavalla kuin ruumislaiva, silpoutuneet ja palaneet ruumiit eivät kuuluneet sodan julkiseen kuvaan.

Mutta säädyllyisyys on valikointia. Kun maailmalle muistutettiin jälleen kerran natsien barbaarisuudesta syyskuussa 1985, brittiläiset tv-katsojat saivat seurata ohjelmaa, jossa puolimädäntyneet juutalaisruumiit esiintyivät läjittäin ja riveittäin yhä uusissa ja uusissa kuvakulmissa ja vihdoinkin saksalaisten raahattavina. Ainakaan julkisuudessa kukaan ei peräänkuuluttanut juutalaisten oikeutta säädyllyisyyteen.

Sota suodattimien lävitse

Näyttäisi siis siltä, että kuva Falklandin sodasta välittyi ensin sotilaiden ja puolustusministeriön sensuurin lävitse. Sen jälkeen toimittajien ja heidän työnantajiansa toimituspolitiikka ja asenteet toimivat toisen kerroksen suodattimina: sota kuvattiin mielellään sotilasteknisin termein, muita kuin sotilaallisia ratkaisuja vähäteltiin, rauhanaloitteen kaatuminen pantiin yksipuolisesti argentiinalaisten syyksi, yleisen mielipiteen yksimielisyyttä liioiteltiin ja tiedotusvälineissä keskityttiin hallituksen ja sotilashenkilöiden logiikan esittelyyn. Sodan brutaalia todellisuutta kaunisteltiin.

Viitteet

¹Esim. kenraali William Westmorland vaati, että Vietnamin jälkeisissä sodissa Yhdysvallat tarvitsee sensuuria (Bert Baker, Variety 6.6.1982).

²Kielto johti jopa parlamenttikyselyyn 22.12.1982, No: 36/17.

Kirjallisuus

FOX, Elizabeth. Mass Communication

in Falkland/Malvinas War. Media, Culture and Society 6(1984): 1.

GLASGOW UNIVERSITY MEDIA GROUP. War and Peace News. Philadelphia, Milton Keynes, 1985.

HARRIS, Robert. Gotcha. The Media, the Government and the Falkland Crisis. Trowbridge, 1983.

PHILO, Greg. Primed to Wave the Flag. The Guardian 23.9.1985.

TINKER, David. A Message from the Falklands. Bungay, Suffolk, 1982.